

Περιφερειακά Πανεπιστήμια μετά την κρίση

Μιχαήλ Ζουμπουλάκης
Καθηγητής Οικονομικών
Αντιπρύτανης Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Τα 10+2 Πανεπιστήμια μέχρι το 1973

- ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
- ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ (1837)
- ΑΝΩΤΑΤΗ ΣΧΟΛΗ ΚΑΛΩΝ ΤΕΧΝΩΝ
- ΑΣΟΕΕ (1920)
- ΑΝΩΤΑΤΗ ΓΕΩΠΟΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ (1920)
- ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ (1925)
- ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟΣ ΑΝΩΤΑΤΗ ΣΧΟΛΗ (1929)
- ΠΑΝΤΕΙΟΣ ΣΧΟΛΗ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ (1930)
- ΑΝΩΤΑΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΠΕΙΡΑΙΩΣ (1957)
- ΑΝΩΤΑΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ (1958)
- ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ (1964)
- ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ (1964)

Μετά το 1960 (12 περιφ. Πανεπιστήμια)

- 1973 ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΡΑΚΗΣ
- 1973 ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
- 1977 ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
- 1984 ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
- 1984 ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
- 1984 ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
- 1992 ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
- 2000 ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
- 2003 ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
- 2003 ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
- 2005 ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
- 2009 ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Τα 18 ΤΕΙ (πριν και μετά το 1983)

ΤΕΙ ΚΑΒΑΛΑΣ	ΤΕΙ ΛΑΜΙΑΣ
ΤΕΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΤΕΙ ΧΑΛΚΙΔΑΣ
ΤΕΙ ΣΕΡΡΩΝ	ΤΕΙ ΑΘΗΝΑΣ
ΤΕΙ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	ΤΕΙ ΠΕΙΡΑΙΑ
ΤΕΙ ΗΠΕΙΡΟΥ	ΤΕΙ ΠΑΤΡΑΣ
ΤΕΙ ΛΑΡΙΣΑΣ	ΤΕΙ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΤΕΙ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	ΤΕΙ ΚΡΗΤΗΣ
ΤΕΙ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ	ΑΣΠΑΙΤΕ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΑΕΙ	ΠΛΗΘΟΣ
Μέλη ΔΕΠ	9666
Φοιτητές (κανονικά εξάμηνα)	171882
Φοιτητές (πέραν των κανονικών εξαμ.)	195152
Σύνολο εγγεγραμμένων	367034
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΤΕΙ	ΠΛΗΘΟΣ
ΜΕΛΗ ΕΠ ΤΕΙ (εκ των οποίων 914 με πτυχίο ή ΜΔΕ)	1258
Σπουδαστές (κανονικά εξάμηνα)	112337
Σπουδαστές (πέραν των κανονικών)	107874
Σύνολο εγγεγραμμένων	220211
Σύνολο φοιτητών	587245

Ο χάρτης της ανώτατης εκπαίδευσης

499 τμήματα
(286 ΑΕΙ &
213ΤΕΙ) σε 65
πόλεις & νησιά

ΑΕΙ (μωβ)
ΤΕΙ (κίτρινο)

Γιατί φτάσαμε ως εδώ;

- Πολιτικές ίδρυσης περιφερειακών ΑΕΙ
 1. Πανεπιστήμια ως εργαλείο τοπικής ανάπτυξης
 2. Πανεπιστήμια ως εργαλεία αποκέντρωσης – κοινωνικής δικαιοσύνης στο χώρο
 3. Πανεπιστήμια ως μέσο περιφερειακής ολοκλήρωσης

- Υπάρχει σχέδιο;

Το σχέδιο περιφερειακής ανάπτυξης του 1979: Λάρισα-Βόλος/ Πάτρα-Αίγιο/ Ηράκλειο/ Καβάλα/ Ιωάννινα/ Κοζάνη- Πτολεμαΐδα

- Υπάρχουν κριτήρια; Επιστημονικά; Αγοράς εργασίας; Πληθυσμιακά; Χωροταξικά; Εθνικά;
- Δυστυχώς, μόνον πελατειακά!

Τι κερδίσαμε ως χώρα;

- Πληθώρα πτυχιούχων: **6,1 γιατροί** ανά 1000 κατοίκους (2,7 οι Βρετανοί/ 3,3 οι Γάλλοι/ 3,6 οι Γερμανοί) **3,2 δικηγόροι**/1000 κατ. (2,5 οι Βρετανοί/1,6 οι Γερμανοί και 0,7 οι Γάλλοι) και **10 μηχανικοί** ανά 1000 κατοίκους!!!
- Αποκεντρώθηκαν τα κεντρικά ΑΕΙ; 50% Φοιτητών στα 10 κεντρικά ΑΕΙ το 2009
- Αναπτύχθηκε η «επαρχία»; Ναι (Ιωάννινα, Κομοτηνή, Βόλος) / Όχι (Λαμία -Λειβαδιά, Αγρίνιο, Καρλόβασι-Χίος-Σύρος, Καρδίτσα-Τρίκαλα, Φλώρινα, Έδεσσα-Νάουσα-Βέροια, Ορεστιάδα κ.ά)
- Σταμάτησε η φοιτητική μετανάστευση; Φοιτητές 1990: 63 000 / 2000: 57600/ 2010: 34500

Οι επιπτώσεις στην ανάπτυξη

- Αύξηση ενεργούς Ζ μέσω καταναλωτικής δαπάνης φοιτητών-προσωπικού-ιδρύματος: 0,13-0,79 % του τοπικού ΑΕΠ (για το Βόλο περίπου €90 εκ. ετησίως = 0,22 % ΑΕΠ)
- Ανάπλαση -επέκταση πόλεων (πχ. Πάτρα-Ρίο, Ιωάννινα, Κομοτηνή, Ηράκλειο, Λάρισα κ.ά.)
- Οικιστική ανάπτυξη (κατοικίες, υποδομές)
- Περιορισμένες υπηρεσίες επιστημονικής αρωγής
- Συνεδριακός τουρισμός
- Πολιτιστικά δρώμενα (εκδηλώσεις, ομιλίες)

Πίνακας 1. Πανεπιστήμια - Συγκεντρωτικά στοιχεία κόστους λειτουργίας - 2009⁽¹⁾

Πανεπιστήμια	Αριθμός Τμημάτων	Μισθοδοσία ⁽²⁾	Μισθοδοσία έκτακτου προσωπικού	Λειτουργικές Δαπάνες ⁽³⁾	Διδασκαλία	ΠΜΣ	Διάφορες Επιχορηγήσεις	ΣΥΝΟΛΟ	Αριθμός φοιτητών (στην κανονική διάρκεια φοίτησης)	Μέσο ετήσιο κόστος ανά φοιτητή
Εθνικό & Καπ/κό Παν. Αθηνών ⁽⁴⁾	33	130.209.145	1.000.000	69.000.000	400.000	907.000	294.033	201.810.178	25.875	7.799
Αριστοτέλειο Παν. Θεσ/νίκης	40	189.006.217	2.000.000	44.700.000	400.000	1.020.100	-	237.126.317	27.100	8.750
Εθνικό Μετσόβειο Πολυτεχνείο	9	60.183.141	500.000	10.400.000	-	265.000	-	71.348.141	6.040	11.813
Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών	8	14.071.380	800.000	5.600.000	-	-	-	20.471.380	5.415	3.780
Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών	6	16.945.015	100.000	4.600.000	-	23.000	-	21.668.015	2.045	10.596
Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών	2	3.496.693	350.000	3.200.000	-	35.000	-	7.081.693	545	12.994
Πάντειο Παν. Κοιν. & Πολ. Επ.	9	16.057.378	300.000	5.700.000	-	254.000	-	22.311.378	6.440	3.464
Πανεπιστήμιο Πειραιά	9	12.266.791	200.000	5.700.000	-	-	-	18.166.791	6.575	2.763
Πανεπιστήμιο Μακεδονίας	10	12.363.335	1.000.000	4.900.000	-	46.000	-	18.309.335	4.590	3.989
Πανεπιστήμιο Πατρών	21	50.477.555	2.800.000	15.000.000	160.000	630.000	-	69.067.555	13.035	5.299
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων	14	35.673.537	2.400.000	13.800.000	280.000	479.000	-	52.632.537	10.245	5.137
Πανεπιστήμιο Κρήτης	17	34.365.417	2.900.000	9.100.000	280.000	646.000	-	47.291.417	9.370	5.047
Πανεπιστήμιο Αιγαίου	17	20.906.340	3.800.000	8.500.000	280.000	97.000	-	33.583.340	8.815	3.810
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας	16	28.601.100	4.000.000	8.200.000	-	153.000	-	40.954.100	5.610	7.300
Δημοκρίτειο Παν. Θράκης	20	37.437.039	2.500.000	15.650.000	100.000	46.000	150.000	55.883.039	13.160	4.246
Πολυτεχνείο Κρήτης	5	11.361.861	1.900.000	3.950.000	-	115.000	-	17.326.861	2.090	8.290
Ιόνιο Πανεπιστήμιο	6	6.048.200	1.900.000	4.300.000	-	165.000	-	12.413.200	1.975	6.285
Χαροκόπειο Παν/μιο Οικ. Οικ.	4	3.675.300	450.000	1.200.000	-	-	-	5.325.300	605	8.802
Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου	10	3.801.332	1.600.000	2.350.000	-	-	-	7.751.332	3.320	2.335
Πανεπιστήμιο Δυτ. Μακεδονίας	5	3.325.912	900.000	2.300.000	-	69.000	-	6.594.912	2.520	2.617
Πανεπιστήμιο Στερεάς Ελλάδας	2	93.115	200.000	1.250.000	-	-	-	1.543.115	550	2.806
Διεθνές Πανεπιστήμιο Ελλάδας	3	-	-	800.000	-	-	-	800.000		
Πανεπιστήμιο Δυτικής Ελλάδας ⁽⁵⁾									1.195	

(1) Τακτικός Προϋπολογισμός Οικονομικού Έτους 2009

(2) Μόνιμοι διδάσκοντες, ΕΕΔΙΠ, Διοικητικό Προσωπικό

(3) Συμπεριλαμβάνονται όλες οι δαπάνες λειτουργίας του ιδρύματος, εκτός από σίτιση και συγγράμματα

(4) Περιλαμβάνονται και οι Δαπάνες του Αιγινήτειου Παν. Νοσοκομείου και του Αρεταίειου Παν. Νοσοκομείου

(5) Ίδρυση : Αυγ 2009

Επισημαίνεται ότι στους υπολογισμούς χρησιμοποιήθηκε ο αριθμός φοιτητών κάθε τμήματος, στην κανονική διάρκεια φοίτησης

Πηγή: Οικονομική Υπηρεσία Υπουργείου Παιδείας Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων

Ο υπολογισμός του Μέσου Ετήσιου Κόστους ανά φοιτητή πραγματοποιήθηκε από την Α.Δ.Ι.Π.

Τι μπορούμε να κάνουμε;

- Προϋποθέσεις για επιτυχές περιφερειακό ΑΕΙ:
 1. Μεγάλη εσωτερική αγορά (μέγεθος πόλης: το μικρό είναι όμορφο, αλλά το μέγεθος μετράει!)
 2. Κρίσιμη μάζα φοιτητών (min 6000)
 3. Κίνητρο εγκατάστασης καθηγητών-προσωπικού (ποιότητα ζωής)
 4. Ευκαιρίες συνεργασίας με τοπικούς παραγωγικούς φορείς για τη σύνδεση έρευνας-αγοράς
 5. Έμφαση στο σκοπό του πανεπιστημίου: έρευνα & εκπαίδευση!

Προτάσεις ΠΘ για χωροταξική αναδιάρθρωση των ΑΕΙ (Σύγκλητος 8/10/2010)

1. Αναγκαιότητα κατάργησης ή συγχώνευσης ΑΕΙ μόνον με άλλα ΑΕΙ, ή τμημάτων εντός του ίδιου ΑΕΙ.
2. Θέσπιση ενιαίων κριτηρίων κατάργησης ή συγχώνευσης με βάση α)την ακαδημαϊκή και ερευνητική τους βιωσιμότητα, β)την έκθεση εξωτερικής αξιολόγησης, γ)τις προοπτικές απασχόλησης των αποφοίτων και δ)την εξοικονόμηση ανθρώπινων και οικονομικών πόρων και εγκαταστάσεων. Αντίθετα το μέγεθος, η ύπαρξη Σχολής, το νεοσύστατον ή η υπερβολική εξειδίκευση δεν αποτελούν ασφαλή ενιαία κριτήρια.
3. Η διαδικασία κατάργησης/συγχώνευσης Τμημάτων εντός του ΑΕΙ, είναι αρμοδιότητα της Συγκλήτου, όπως ο νόμος ορίζει. Το ίδιο ισχύει και για τη συγχώνευση ομοειδών Τμημάτων που βρίσκονται στην ίδια περιφέρεια (Αττική-Κ. Μακεδονία). Αντίθετα η κατάργηση των Τμημάτων νέων ΑΕΙ που έχουν ακόμη Διοικούσα Επιτροπή ανήκει αποκλειστικά στην Πολιτεία, η οποία και οφείλει να αναλάβει την ευθύνη αυτή. Κάθε προσάρτηση Τμήματος αυτών των νέων ΑΕΙ σε άλλα ΑΕΙ προϋποθέτει τη σύμφωνη γνώμη της Συγκλήτου του ΑΕΙ υποδοχής.
4. Απαραίτητη προϋπόθεση για την κατάργηση ή συγχώνευση ΑΕΙ είναι η μέριμνα για τη μετακίνηση του υπηρετούντος προσωπικού σε άλλο ΑΕΙ ή ΤΕΙ.